

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تعهدنامه‌ی اصالت اثر و رعایت حقوق دانشگاه

تمامی حقوق مادّی و معنوی مترتب بر نتایج، ابتکارات، اختراعات و نوآوری‌های ناشی از انجام این پژوهش، متعلق به **دانشگاه محقق اردبیلی** می‌باشد. نقل مطلب از این اثر، با رعایت مقررات مربوطه و با ذکر نام دانشگاه محقق اردبیلی، نام استاد راهنما و دانشجو بلامانع است.

اینجانب زینب مرادی دانش‌آموخته‌ی مقطع کارشناسی ارشد رشته‌ی علوم تربیتی گرایش مشاوره خانواده دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه محقق اردبیلی به شماره‌ی دانشجویی ۹۱۱۱۶۰۳۱۰۳ که در تاریخ ۱۳۹۳/۶/۱۹ از پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود تحت عنوان رابطه بین سبک دلبستگی، هیجان‌خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی همسران سازگار و ناسازگار.

دفاع نموده‌ام، متعهد می‌شوم که:

- این پایان‌نامه را قبلاً برای دریافت هیچ‌گونه مدرک تحصیلی یا به‌عنوان هرگونه فعالیت پژوهشی در سایر دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی داخل و خارج از کشور ارائه ننموده‌ام.
- مسئولیت صحت و سقم تمامی مندرجات پایان‌نامه‌ی تحصیلی خود را بر عهده می‌گیرم.
- این پایان‌نامه، حاصل پژوهش انجام شده توسط اینجانب می‌باشد.
- در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران استفاده نموده‌ام، مطابق ضوابط و مقررات مربوطه و با رعایت اصل امانتداری علمی، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در متن و فهرست منابع و مأخذ ذکر نموده‌ام.
- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده یا هرگونه بهره‌برداری اعم از نشر کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان‌نامه را داشته باشم، از حوزه‌ی معاونت پژوهشی و فناوری دانشگاه محقق اردبیلی، مجوزهای لازم را اخذ نمایم.
- در صورت ارائه‌ی مقاله‌ی مستخرج از این پایان‌نامه در همایش‌ها، کنفرانس‌ها، سمینارها، گردهمایی‌ها و انواع مجلات، نام دانشگاه محقق اردبیلی را در کنار نام نویسندگان (دانشجو و اساتید راهنما و مشاور) ذکر نمایم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی، خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن (منجمله ابطال مدرک تحصیلی، طرح شکایت توسط دانشگاه و ...) را می‌پذیرم و دانشگاه محقق اردبیلی را مجاز می‌دانم با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات مربوطه رفتار نماید.

نام و نام خانوادگی دانشجو: زینب مرادی

امضا:

دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی
گروه آموزشی علوم تربیتی

پایان‌نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد
در رشته‌ی مشاوره گرایش خانواده

عنوان:

رابطه بین سبک دلبستگی، هیجان‌خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی

همسران سازگار و ناسازگار

اساتید راهنما:

دکتر حسین قمری گیوی

دکتر علی خالق‌خواه

استاد مشاور:

دکتر مهدی معینی‌کیا

پژوهشگر:

زینب مرادی

تابستان ۹۳

دانشکده‌ی علوم تربیتی و روانشناسی

گروه آموزشی علوم تربیتی

پایان‌نامه برای دریافت درجه‌ی کارشناسی ارشد

در رشته‌ی مشاوره گرایش خانواده

عنوان:

رابطه بین سبک دلبستگی، هیجان‌خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی

همسران سازگار و ناسازگار

پژوهشگر:

زینب مرادی

ارزیابی و تصویب شده‌ی کمیته‌ی داوران پایان‌نامه با درجه‌ی

امضاء	سمت	مرتبه‌ی علمی	نام و نام خانوادگی
	استاد راهنما و رئیس کمیته‌ی داوران	دانشیار	دکتر حسین قمری کیوی
	استاد راهنما	استادیار	دکتر علی خالق خواه
	استاد مشاور	استادیار	دکتر مهدی معینی کیا
	داور	استادیار	دکتر مسعود مرادی

تقدیم به :

**تمامی کسانی که در مسیر زندگی ام مشوق و حامی
من بوده اند .**

سپاسگزاری:

**با تشکر از حمایت اساتید راهنمایم جناب دکتر حسین
قمری گیوهی و جناب دکتر علی خالق خواه و همچنین
استاد مشاورم جناب دکتر مهدی معینی کیا که در
اجرای پایان نامه حمایتم کردند.**

نام خانوادگی دانشجو: مرادی		نام: زینب	
عنوان پایان‌نامه: رابطه بین سبک دلبستگی، هیجان خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی همسران سازگار و ناسازگار.			
اساتید راهنما: دکتر حسین قمری گیوی و دکتر علی خالق‌خواه استاد مشاور: دکتر مهدی معینی کیا			
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	رشته: مشاوره	گرایش: خانواده	دانشگاه: محقق اردبیلی
دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی	تاریخ دفاع: ۱۳۹۳/۶/۱۹	تعداد صفحات: ۸۲	
<p>چکیده:</p> <p>هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه بین سبک دلبستگی، هیجان خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی همسران سازگار و ناسازگار بود. روش مورد استفاده در این تحقیق از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه زوجین ۲۵-۳۵ ساله اردبیلی بود که دچار مشکل بودند و به سازمان بهزیستی و اداره دادگستری مراجعه کرده و زوجین ۲۵-۳۵ ساله ای که دچار مشکل نبودند و برای اخذ خدمات به بهزیستی مراجعه کرده بودند. از بین این مراجعین، به روش تصادفی ساده ۳۰ زوج ناسازگار و ۳۰ زوج سازگار به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده در این پژوهش عبارت بودند از: پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ، مقیاس دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید، پرسشنامه هیجان‌خواهی زاگرمین و پرسشنامه هوش هیجانی سیبیریا شرینگ. برای تحلیل داده‌ها از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیره استفاده شد. نتایج به‌دست آمده نشان داد که بین سبک دلبستگی و مؤلفه‌های آن با رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه‌ای وجود ندارد، بین هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه‌ای وجود ندارد اما در بین مؤلفه‌های هیجان‌خواهی تنها بین تجربه خواهی با رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه منفی وجود دارد. همچنین بین هوش هیجانی و رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه وجود دارد و از بین مؤلفه‌های هوش هیجانی، تنها خودآگاهی با رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه مثبتی دارد. از بین مؤلفه‌های سبک دلبستگی، تنها دلبستگی ایمن با رضایت زناشویی در همسران ناسازگار رابطه منفی دارد. بین هیجان‌خواهی با رضایت زناشویی در همسران ناسازگار رابطه منفی وجود دارد و همچنین بین هوش هیجانی و مؤلفه‌های آن با رضایت زناشویی در همسران ناسازگار رابطه‌ای وجود ندارد. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که هوش هیجانی ($\beta=0/412$) و تجربه‌خواهی ($\beta=-0/352$) توان تبیین رضایت زناشویی را به گونه معنی‌داری در همسران سازگار دارا هستند. همچنین تجربه‌خواهی ($\beta=-0/713$) و سبک دلبستگی ($\beta=-0/365$) توان تبیین رضایت زناشویی را به گونه معنی‌داری در همسران ناسازگار دارا هستند.</p>			
<p>کلید واژه‌ها: سبک دلبستگی، هیجان‌خواهی، هوش هیجانی، رضایت زناشویی، همسران سازگار، همسران ناسازگار.</p>			

فهرست مطالب

شماره و عنوان مطالب	صفحه
فصل اول: کلیات پژوهش	
مقدمه	۲
بیان مسأله	۳
ضرورت و اهمیت پژوهش	۴
اهداف پژوهش	۶
اهداف کلی	۶
اهداف جزئی	۶
فرضیات پژوهش	۶
تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها	۷
رضایت زناشویی	۷
سبک دل بستگی	۷
هیجان خواهی	۸
هوش هیجانی	۸
فصل دوم: مبانی نظری پژوهش	
مقدمه	۱۰
رضایت زناشویی	۱۱
عوامل تعیین کننده موفقیت ازدواج و رضایت زناشویی	۱۲
۱. مهارت‌های ارتباطی	۱۲
۲- تقابل	۱۳
۳- مهارت‌های حل مسئله	۱۳
۴ - عوامل شناختی	۱۴
۵- هیجان و مهارت هیجانی	۱۴
۶- صمیمیت و خود افشاسازی	۱۵
۷- عملکرد جنسی	۱۵
۸- ویژگی‌های شخصیتی	۱۶
۹- سبک‌های دل بستگی	۱۷
۱۰- فردیت و تمایز خود	۱۷
۱۱- بهداشت روانی و جسمی	۱۸

۱۸	سن	۱۲-
۱۹	تحصیلات	۱۳-
۱۹	درآمد و شغل	۱۴-
۱۹	ایفای نقش	۱۵-
۲۰	فرزندان	(۱۶)
۲۰	حمایت خانوادگی و اجتماعی	(۱۷)
۲۱	عوامل فرهنگی	(۱۸)
۲۱	مذهب	(۱۹)
۲۲	رویدادهای زندگی	(۲۰)
۲۲	عوامل شخصیتی	(۲۱)
۲۳	طول مدت ازدواج	(۲۲)
۲۳	سبک دلبستگی	سبک دلبستگی
۲۳	مفهوم دلبستگی	مفهوم دلبستگی
۲۵	کارکرد دلبستگی	کارکرد دلبستگی
۲۶	نظریه‌های دلبستگی	نظریه‌های دلبستگی
۲۶	نظریه روان تحلیل‌گری	نظریه روان تحلیل‌گری
۲۷	نظریه اریکسون	نظریه اریکسون
۲۸	نظریه بالبی	نظریه بالبی
۳۰	دلبستگی در بزرگسالی	دلبستگی در بزرگسالی
۳۰	انواع سبک‌های دلبستگی در بزرگسالان	انواع سبک‌های دلبستگی در بزرگسالان
۳۳	هیجان خواهی	هیجان خواهی
۳۴	ویژگی‌های هیجان خواهی	ویژگی‌های هیجان خواهی
۳۵	بیانات رفتاری هیجان خواهی	بیانات رفتاری هیجان خواهی
۴۲	بنیادهای زیستی هیجان خواهی	بنیادهای زیستی هیجان خواهی
۴۳	مونوآمین اکسیداز (MAO) و هیجان خواهی	مونوآمین اکسیداز (MAO) و هیجان خواهی
۴۴	هوش هیجانی	هوش هیجانی
۴۴	مفهوم هوش هیجانی	مفهوم هوش هیجانی
۴۴	تئوری هوش هیجانی بار_ آن	تئوری هوش هیجانی بار_ آن
۴۷	تئوری هوش هیجانی سالووی و مایر	تئوری هوش هیجانی سالووی و مایر
۴۸	تئوری هوش هیجانی گلמן	تئوری هوش هیجانی گلמן
۴۹	پیشینه سبک دلبستگی	پیشینه سبک دلبستگی
۵۱	پیشینه‌ی هیجان خواهی	پیشینه‌ی هیجان خواهی

پیشینه‌ی هوش هیجانی ۵۳

جمع‌بندی ۵۴

فصل سوم: مواد و روش پژوهش

مقدمه ۵۶

روش پژوهش ۵۶

جامعه آماری ۵۶

نمونه آماری ۵۶

ابزار گردآوری اطلاعات ۵۶

شیوه جمع‌آوری اطلاعات ۶۱

روش تجزیه و تحلیل ۶۱

فصل چهارم: نتایج و یافته‌های پژوهش

مقدمه ۶۳

یافته‌های توصیفی ۶۳

یافته‌های استنباطی ۶۴

فصل پنجم: نتیجه‌گیری و بحث

بحث و نتیجه‌گیری ۷۰

محدودیت‌ها ۷۴

پیشنهادات ۷۴

فهرست منابع و مآخذ ۷۵

پیوست‌ها و ضمائم

فصل اول:

کلیات پژوهش

مقدمه

سنگ بنای خانواده ازدواج است. با شروع ازدواج و ایجاد رابطه‌ی زناشویی، رضایت زناشویی به متغیری مهم در رابطه با کیفیت ازدواج بدل می‌شود (دام^۱ و همکاران، ۲۰۰۸؛ به نقل از پاکروان، ۱۳۸۹). رضایت زناشویی، ارزیابی کلی ذهنی فرد از رابطه‌ی زناشویی و میزان برآورده شدن نیازها، خواسته‌ها و آرزوهای شخصی و زوجی در این رابطه است (جلیس^۲، ۱۹۹۵). تحقیقات زیادی نشان می‌دهد که سبک دلبستگی یکی از مهم‌ترین پیش‌بینی‌کننده‌های رضایت زناشویی است. زیرا دلبستگی، چهارچوبی فراهم می‌کند که به فهم دقیق و بهتر روابط زناشویی و شیوه‌های مقابله با تعارض زوجین کمک می‌کند (کرولی، ۲۰۰۶؛ کیمبرلی و باکر^۳، ۲۰۰۸). از نظر بالبی، کودکان طی مراحل دلبستگی، پیوند عاطفی باثباتی با مراقب برقرار می‌کنند که در غیاب والدین، می‌توانند از آن به‌عنوان یک پایگاه امن^۴ استفاده کنند. این تصویر ذهنی در آینده به الگو یا راهنمایی برای روابط صمیمی تبدیل می‌شود. سه نوع سبک دلبستگی "ایمن، اجتنابی، دوسوگرا" تعریف شده است. عامل مهم دیگری که بر رضایت زناشویی تأثیر دارد هیجان‌خواهی است که زاگرن آنرا با نیاز به احساسات و تجارب متغیر، تازه و پیچیده و نیز خطر کردن برای کسب چنین تجاربی تعریف می‌کند. هوش هیجانی عامل دیگری است که بر رضایت زناشویی اثرگذار است و آنرا مجموعه‌ای از توانایی‌ها تعریف کرده‌اند که در برگیرنده‌ی ادراک، بیان، فهم، تسهیل و تنظیم هیجان‌هاست (مایر^۵، کاروسو^۶ و سالووی^۷، ۲۰۰۰). هدف از پژوهش حاضر، بررسی رابطه بین سبک دلبستگی، هیجان‌خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی همسران سازگار و ناسازگار می‌باشد. در ادامه به شرح مبسوط هر کدام از متغیرها پرداخته می‌شود.

^۱ -Dum

^۲ -Gelles

^۳ -Kimberli & Buker

^۴ -secure base

^۵ -Mayer

^۶ -Caruso

^۷ -Salovey

بیان مسأله

مطالعه علمی رضایت زناشویی، از دهه ۱۹۹۰ تاکنون به صورت جدی مورد توجه قرار گرفته است. رضایت زناشویی یکی از گسترده‌ترین مفاهیم برای تبیین و نشان دادن میزان شادی و پایداری رابطه می‌باشد. رضایت زناشویی فرآیندی است که در طول زندگی زوجین به وجود می‌آید، زیرا لازمه‌ی آن انطباق سلیقه‌ها، شناخت ویژگی‌های شخصیتی، ایجاد قواعد رفتاری و شکل‌گیری الگوهای مرادده‌ای است. زوجینی که از نوع و سطح روابطشان راضی‌اند، توافق زیادی با یکدیگر دارند و زمان و مسائل مالی خودشان را به خوبی برنامه‌ریزی می‌کنند (گریف^۱، ۲۰۰۰).

عوامل متعددی در بروز رضایت زناشویی دخیل است؛ مثل: کیفیت روابط قبل از ازدواج، چگونگی ازدواج، شیوه‌ی ارتباطی، شخصیت زوجین و روش برخورد با مشکلات زناشویی که از عوامل شناخته شده در این زمینه هستند. از طرفی رضایت زناشویی نیاز به تلاش زوجین دارد (کیک پاتریک، سلز، جوردانو و تولرود، ۲۰۰۷).

خصوصیات شخصی افراد نیز تأثیر مهمی بر روابط زوجین می‌گذارد (فیلسینگر و ویلسون، ۱۹۸۳). برادبری (۱۹۹۱) معتقد بود یکی از عواملی که باعث به وجود آمدن رضایت زناشویی می‌شود، مشخصات فردی است که به پیشینه خانوادگی، عوامل شخصی و تجربی ثابتی اشاره می‌کند که هر یک از همسران با خود به رابطه می‌آورند (هالفورد^۲، ۱۳۸۷).

یکی از عوامل مهم که در سال‌های اخیر به آن توجه شده است و بر روی رضایت زناشویی تأثیر دارد تجارب اولیه فرد با والدین و یا نوع رابطه‌ی عاطفی فرد با والدین خود در دوران کودکی است. برخی از مطالعات تلاش کرده‌اند به این سؤال پاسخ دهند که چگونه تجارب اولیه فرد در دوران کودکی می‌تواند روابط وی را در بزرگسالی تحت تأثیر قرار دهد (سیمپسون^۳ و رولز، ۱۹۹۸).

طرفداران نظریه دلبستگی معتقدند نوع رابطه‌ی مادر- کودک^۴ در سال‌های اولیه‌ی زندگی و میزان قابلیت دسترسی به مادر، میزان حمایت مادر هنگام احساس خطر، درجه‌ی احساسات مادرانه و تکیه‌گاه ایمن بودن مادر برای کودک تا بتواند به کاوش در محیط پیردازد سبک دلبستگی فرد را تعیین می‌کند (فرنی^۵ و نولر^۶، ۱۹۹۶؛ هازن و شیور^۷، ۱۹۸۷). از سوی دیگر به نظر می‌رسد رضایت یا عدم رضایت

^۱ -Greef

^۲ -Halford

^۳ -Simpson, J. A

^۴ -mother – child relationship

^۵ -Freeney, J. A

^۶ -Noller, P

^۷ -Hazen & Shaver

اعضای خانواده، و در وهله‌ی اول زن و شوهر، را باید در مؤلفه‌هایی جستجو کرد که در استمرار یا عدم استمرار خانواده نقش تعیین‌کننده دارند. در این چهارچوب، هیجان‌خواهی به‌عنوان یک خصیصه شخصیتی در گستره‌ی هیجانی، موضوعی بسیار قابل ملاحظه است که آثار مشهود و نتایج غیر قابل انکاری بر روابط بین فردی دارد و می‌تواند گوشه‌ای از مسائل مربوط به روابط خانوادگی را در قالب روابط عاطفی بین دو فرد که پیمان زناشویی می‌بندند، روشن کند. از آنجا که درجه‌ی هیجان‌خواهی در افراد بسیار متفاوت است، به‌نظر می‌رسد که نظام شناختی و عاطفی هر فرد قاعدتاً بر پایه این خصیصه سازماندهی می‌شود.

پس در ارتباط با دیگری باید نوعی تناسب نیز ملحوظ باشد تا بتوان دو فرد را یعنی دو شخصیت را "هم افق" تصور کرد. در این صورت باید همبستگی مهمی بین میزان هیجان‌خواهی زنان و مردانی که پیمان زناشویی می‌بندند وجود داشته باشد تا هر دو بتوانند در یک گستره و یک مسیر حرکت کنند. (محبی‌الدین بناب، ۱۳۷۵).

از سوی دیگر همراه با شروع قرن جدید، جوامع با معضلات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بسیاری مواجه می‌باشند. نظر غالب کارشناسان بر این است که برای حل بسیاری از مشکلات موجود، به شهروندانی نیاز است که نه تنها دارای قابلیت‌های خردمندانه، بلکه به همان میزان نسبت دارای مهارت‌های اجتماعی و هیجانی قابل توجه نیز باشند. تشخیص اهمیت مهارت‌های اجتماعی و توان کنار آمدن مؤثر با دیگر افراد، موجبات علاقه‌مندی روزافزون به مفهوم "هوش هیجانی" را فراهم آورده است. در پژوهش حاضر می‌خواهیم بدانیم که آیا بین سبک دلبستگی، هیجان‌خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی همسران سازگار و ناسازگار رابطه وجود دارد؟ و اینکه کدام یک از مؤلفه‌های هوش هیجانی (خودآگاهی هیجانی، خودمهارگری، مهارت‌های اجتماعی و همدلی) و یا سبک دلبستگی (ایمن، نایمن) و یا هیجان‌خواهی پیش‌بینی‌کننده‌ی رضایت زناشویی هستند؟

ضرورت و اهمیت پژوهش

دلبستگی‌های دوران شیرخوارگی نقش مهمی در توانایی برای برقراری روابط در بزرگسالی دارند (کاپلان و سادوک، ۱۳۷۵). به‌عبارتی سبک دلبستگی فرد، شامل سبک‌های ایمن، اجتنابی و دوسوگرا است. کسانی که سبک دلبستگی متفاوتی دارند تجارب مختلفی در روابط عاشقانه تجربه می‌کنند (هازن و شیور، ۱۹۸۷). بررسی‌های صورت گرفته در مورد ویژگی‌های افراد متعلق به سبک‌های مختلف دلبستگی و تأثیر آن در روابط با دیگران از جمله ازدواج و رابطه با همسر مؤید آن است که دو شاخص ترس از طرد

شدن و احساس آسودگی در روابط، عناصر مهم رفتار دلبستگی در ازدواج هستند به طوری که احساس آسودگی در روابط و فقدان ترس از طرد شدن نشان دهنده‌ی دلبستگی ایمن است (رابین، ۱۹۹۸). افراد دوسوگرا معمولاً در روابط خود ترس از طرد شدن دارند و افراد اجتنابی در روابط احساس آسودگی و راحتی نمی‌کنند (رابین، ۱۹۹۸). برخی از تحقیقات مؤید آن است مردانی که قبل از ازدواج احساس آسودگی بیشتری در روابط خود داشته‌اند بعد از ازدواج رضایت زناشویی بالاتری گزارش کرده‌اند (رابین، ۱۹۹۸).

افراد ایمن روابط سالم‌تری در بزرگسالی دارند (وکرلی، ۱۹۹۸)، در روابط خود پایدار هستند (فنی و نولر، ۱۹۹۰)، رضایت بالاتری دارند (فنی، ۱۹۹۰)، در مقابل، افراد نایمن در روابط بزرگسالی خود سطح پایینی از رضایت، تعهد و اطمینان را نشان می‌دهند (سیمپسون، ۱۹۹۰). از دیگر سو چون خانواده به‌عنوان یک گروه اجتماعی دربرگیرنده‌ی عمیق‌ترین مناسبات انسانی است، موقعیت‌های مختلفی را برای یادگیری و شکل‌گیری نگرش‌ها و تشکیل باورهای اساسی فرد فراهم می‌آورد که برای زندگی اجتماعی و بهره‌گیری از میراث فرهنگی و انتقال آن حایز اهمیت است با دستیابی به ویژگی‌های شخصیتی شاید بتوان در حد قابل ملاحظه، مسیر زندگی خانوادگی یعنی تعامل شخصیت‌هایی را که باید در ارتباط مدام با یکدیگر، بار زندگی را بر دوش بکشند، ترمیم کرد. پس می‌توان انتظار داشت هیجان‌خواهانی که در سطح شدید هیجان‌خواهی قرار دارند تمایل داشته باشند با افرادی نظیر خود ازدواج کنند و همین گرایش نیز باید در هیجان‌خواهانی که در سطح خفیف هیجان‌خواهی هستند، مشاهده شود. به‌عبارت دقیق‌تر، همسازی زن و شوهر در این رگه را باید سبب دوام زندگی زناشویی آنها دانست و برعکس نابرابری سطح هیجان‌خواهی زن و شوهر را منبع تعارض‌هایی از قبیل تفاوت در استفاده از اوقات فراغت، در هم‌نشینی با دوستان، در انجام برنامه‌های مسافرت، در ابراز علاقه‌مندی‌های فرهنگی و در نشان دادن بازخوردهایی در زمینه تربیت کودکان دانست که به نارضامندی و فروپاشی زندگی زناشویی منجر می‌گردد.

همچنین طرفداران هوش هیجانی بر این باورند که برای پیش‌بینی عملکرد فردی، هوش هیجانی نسبت به هوش عمومی توان بیشتری دارد (گلنن، ۱۹۹۷؛ سالووی و اسلایتر، ۱۹۹۷؛ وایزنیگر، ۱۹۹۷؛ به نقل از تی لم و کیربی، ۲۰۰۲). شواهد فراوان نشان می‌دهد که زوجها در جامعه امروزی برای برقراری و حفظ روابط صمیمی و درک احساسات از جانب همسرشان به مشکلات فراگیر و متعددی دچارند. بدیهی است که کمبودهای موجود در کفایت‌های عاطفی و هیجانی همسران در کنار عوامل متعدد دیگر، اثرات نامطلوبی بر زندگی مشترک آنها می‌گذارد که می‌توان به کمبودهایی در توانایی خودآگاهی،

خویشتن‌داری، همدلی و توانایی تسکین دادن یکدیگر اشاره نمود. با توجه به پژوهش‌های انجام شده در خصوص روابط همسران، به نظر می‌رسد که مؤلفه‌های هوش هیجانی می‌توانند در رضایت مؤثر باشند. روابط صمیمانه زوجین نیاز به مهارت‌های ارتباطی دارد از قبیل توجه افراد به مسایل از دید همسرشان و توانایی درک همدلانه آنچه که همسران تجربه نموده است و همچنین حساس و آگاه بودن از نیازهای او (گاتمن و پروترفیلد، ۱۹۷۶).

اهداف پژوهش

اهداف کلی

- تعیین رابطه‌ی سبک دلبستگی، هیجان‌خواهی و هوش هیجانی در رضایت زناشویی همسران سازگار و ناسازگار.

اهداف جزئی

۱. تعیین رابطه بین سبک دلبستگی و رضایت زناشویی در همسران سازگار.
۲. تعیین رابطه بین سبک دلبستگی و رضایت زناشویی در همسران ناسازگار.
۳. تعیین رابطه بین هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی در همسران سازگار.
۴. تعیین رابطه بین هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی در همسران ناسازگار.
۵. تعیین رابطه بین هوش هیجانی و رضایت زناشویی در همسران سازگار.
۶. تعیین رابطه بین هوش هیجانی و رضایت زناشویی در همسران ناسازگار.

فرضیات پژوهش

۱. بین سبک دلبستگی و رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه وجود دارد.
۲. بین سبک دلبستگی و رضایت زناشویی در همسران ناسازگار رابطه وجود دارد.
۳. بین هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه وجود دارد.
۴. بین هیجان‌خواهی و رضایت زناشویی در همسران ناسازگار رابطه وجود دارد.
۵. بین هوش هیجانی و رضایت زناشویی در همسران سازگار رابطه وجود دارد.
۶. بین هوش هیجانی و رضایت زناشویی در همسران ناسازگار رابطه وجود دارد.

تعاریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

رضایت زناشویی

رضایت زناشویی وضعیتی است که در آن زن و شوهر در بیشتر مواقع احساسی ناشی از خوشبختی، رضایت از ازدواج و رضایت از همدیگر دارند (کارنی و برادبوری).
در این پژوهش رضایت زناشویی با استفاده از پرسشنامه رضایت زناشویی انریچ سنجیده می‌شود.

سبک دلبستگی

فوگل اظهار می‌دارد که دلبستگی، پیوند هیجانی پایدار بین دو نفر است. به طوری که یکی از طرفین کوشش می‌کند نزدیکی یا مجاورت با موضوع دلبستگی را حفظ کرده و به گونه‌ای عمل کند تا مطمئن شود که ارتباط ادامه می‌یابد. بالبی معتقد است که این گروه‌های هیجانی متقابل که به نزدیکی مادر و کودک منجر می‌شود، نخستین تجلیات دلبستگی محسوب می‌شوند. دلبستگی، نگهدارنده نزدیکی متقابل بین دو فرد در تمام مراحل زندگی است (خانجانی، ۱۳۸۴). اینزورث سه گروه دلبستگی را در بین کودکان مشخص کرد:

گروه A (اجتنابی) رفتارهای دوری‌گزین دارند و نسبت به روابط نزدیک به صورت اجتنابی و تدافعی پاسخ می‌دهند. نحوه مراقبت مادر از آن‌ها طردکننده، خشک و خصومت‌آمیز بوده است. گروه B (ایمن) ویژگی‌هایی از قبیل کاوش‌گری فعالانه در محیط، ناراحتی هنگام جدایی از مراقب و واکنش مثبت به بازگشت مراقب دارند. مراقبین این کودکان قابل دسترس، پاسخ‌دهنده و صمیمی بوده‌اند. گروه C (دوسوگرا) رفتارهای اضطرابی معترضانه، ناراحتی شدید هنگام جدایی از مراقب و رفتار دوسوگرایانه نسبت به بازگشت مراقب‌شان نشان می‌دهند. نحوه مراقبت از آن‌ها غیر حساس، مداخله‌گرانه و ناسازگار بوده است (اسروف و واترز، ۱۹۷۷؛ به نقل از فنی و نولر، ۱۹۹۶).

در این پژوهش سبک دلبستگی با استفاده از پرسشنامه سبک دلبستگی بزرگسالان کولینز و رید سنجیده می‌شود.

هیجان خواهی

"هیجان خواهی" یکی از جنبه‌های محدود شخصیت است که با نیاز به احساسات و تجربه‌های متنوع بدیع و پیچیده، میل به خطرجویی جسمانی و اجتماعی به‌خاطر چنین تجربه‌هایی تعریف می‌شود (زاگرم، ۱۹۷۹؛ به نقل از کریمی، ۱۳۸۱).

در این پژوهش هیجان خواهی با استفاده از مقیاس هیجان خواهی زاگرم سنجیده می‌شود.

هوش هیجانی

گلمن (۱۹۹۵) در کتاب خود "هوش هیجانی"، آنرا این چنین تعریف می‌کند: "هوش هیجانی شامل توانایی‌های شناخت هیجانات خود، درک احساسات دیگران، مهار کردن هیجانات و اداره و مدیریت روابط، با نرمش و مدارا می‌باشد".

در این پژوهش هوش هیجانی با استفاده از پرسشنامه هوش هیجانی سبیریا شرینگ سنجیده

می‌شود.

فصل دوم:

مبانی نظری پژوهش

مقدمه

خانواده یکی از نهادهای مهم اجتماعی است. هر چه از عمر خانواده‌های گسترده می‌گذرد و تبلور خانواده هسته‌ای در جامعه بیشتر می‌شود، اهمیت روابط بین اعضای خانواده به‌خصوص زن و شوهر به‌عنوان ارکان اصلی خانواده واضح‌تر می‌شود. در این میان، رضایت زناشویی یکی از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر عملکرد خانواده است. همه زوجها به دنبال آنند که از زندگی زناشویی خود لذت ببرند و احساس رضایت کنند. رضایت یک متغیر نگرشی است و بنابراین یک خصوصیت فردی در زن و شوهر محسوب می‌شود. رضایت زناشویی در واقع نگرش مثبت و لذت بخشی است که زن و شوهر از جنبه‌های مختلف روابط زناشویی خود دارند (الیس، ۱۳۹۲). یکی از عواملی که پیش‌بینی شده است بر رضایت زناشویی تأثیر دارد سبک دلبستگی است. اگرچه نظریه دلبستگی نخستین بار برای تبیین رابطه عاطفی بین نوزاد و مراقبت از آنها شکل گرفت، اما بالبی (۱۹۷۹)، معتقد است دلبستگی مؤلفه‌ی مهمی از تجربه انسان از "گهواره تا گور" است. یک بعد سبک دلبستگی، نزدیکی است و حالتی دو قطبی دارد که یک سمت آن تمایل و سمت دیگر اجتناب و دوری‌گزینی است. بعد دیگر نیز اضطراب است که مانند بعد دیگر دو قطبی است و یک قطب آن راحتی و قطب دیگر آن تنیدگی و نگرانی است (بارثولومئو و هاروویتز^۱، ۱۹۹۱؛ گریفین^۲ و بارثولومئو، ۱۹۹۴). از دیگر عواملی که تحقیقات نشان داده‌اند بر رضایت زناشویی مؤثر است هیجان‌خواهی است. در آغاز دهه ۱۹۷۰، ماروین زاگرن، روان‌شناس دانشگاه دلاویر، پژوهش را درباره یکی از جنبه‌های شخصیت اجرا کرد که آنرا هیجان‌خواهی نامید. این صفت عنصر وراثتی عمده‌ای دارد که ابتدا آیزنک به آن اشاره کرد. زاگرن هیجان‌خواهی را به این صورت تعریف می‌کند: میل به هیجان‌ها و تجربیات متنوع، تازه، پیچیده، شدید و تمایل به مخاطره جویی بدنی، اجتماعی و مالی به‌علت چنین تجربه‌ای (شولتز^۳، ۲۰۰۵). از دیگر سو هوش هیجانی هم عامل تأثیرگذاری بر رضایت زناشویی است و آنرا مجموعه‌ای از توانایی‌ها معرفی کرده‌اند که دربرگیرنده ادراک، فهم، تسهیل و تنظیم هیجان‌هاست (مایر^۴، کروسو و سالووی^۵، ۲۰۰۰). هوش هیجانی به‌عنوان گونه‌ای توانایی، عبارت

^۱ -Barselomio & Harovitz

^۲ -Greefin

^۳ -Scholtz

^۴ -Mayer

^۵ -Croso & Salovey